

ՄԵՆՔ՝ ԱՆԺՈՂՎՈՒՐԴ ՀՈՂ, ԱՆՀՈՂ ԺՈՂՎՈՒՐԴ

Posted on May 4, 2024 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Լիւսի ՏԵՐԱԵՃԵԱՆ, Երեւան, 27 ապրիլ 2024

«Եւ ի՛նչ էինք մենք
Ու երկիրը մեր,
... Չբօսաշրջի՛կ իր հայրենիքում,
Հիւր՝ իր սեփական օճախ ու յարկում.
... Անժողովուրդի հո՛ղ,
Անհող ժողովո՛ւրդ»:

Բանաստեղծ Գեորգ Էմինի «Մենք» քերթուածին մէջ այս կերպ ներկայացուած հայերս այս ժամանակաշրջանին կը նշենք մեր անհող մնալուն տուն տուող դէպքերուն՝ Հայոց ցեղասպանութեան տարելիցը: Պատմութեան ընթացքին իր պետականութիւնը կորսնցուցած, մշտապէս հողեր կորսնցուցած Հայաստանը հազար ինը հարիւր սեւ տասնհինգին կորուստի իր հերթական փուլը կ'արձանագրէր, որով Գեորգ Էմինի բնութագրմամբ կը դառնար «անժողովուրդի հող», իսկ հայը՝ «անհող ժողովուրդ»:

Այսօրուան դրութեամբ կ'ընդունինք մեր անժողովուրդի մնացած հողերուն փաստը, որոնց մէկ ստուար մասը երէկ Թուրքիոյ տիրապետութեան տակ էր, իսկ այսօր այլ հատուած մը՝ Ատրպէյճանի տիրապետութեան տակ: Սակայն չեմ ուզեր ընդունիլ, որ մենք անհող ժողովուրդ ենք: Հայաստանի Հանրապետութիւնը մեր հողն է, որուն ամէն մէկ հատիկին համար կեանքի գնով պայքարած ժողովուրդ ենք: Ինչքան զոհեր, արիւնի ու քրտինքի ծովեր ենք տուեր, որ պահենք այս հողը մի բուռ, – կ'ըսէ Համօ Սահեան:

Մենք անհող ժողովուրդ չենք, սակայն ճիշդ է, դժբախտաբար, աշխարհասփիւռ հայոց մէկ զգալի մասը՝ որպէս զբօսաշրջիկ կ'այցելէ իր հայրենի հողերը, հիւրի պէս կը ժամանէ իր սեփական օճախը: Եւ աւելի մեծ դժբախտութիւնը այն է, որ կը հաւատան, թէ ա՛յս մտածելակերպով ու վարուելակերպով իրենք զօրավիգ են Հայրենիքին ու պաշտպան՝ անոր իրաւունքներուն:

Հայոց ցեղասպանութեան մասին շատ անգամներ կտրուկ գաղափարներով կ'արտայայտուի ի մասնաւորի սփիւռքահայր: Տարիներով երգեցինք «սուլթան կ'ուզէ ջնջել մեզի», «խեղճ մշեցին մեռաւ լալով» եւ մեծ մարդասպանին՝ Հայաստանը քանդելու եւ հայ անունը ջնջելու տուած հրամանին մասին: Նաեւ խօսեցանք թուրքը ծունկի բերելու, Սթամպուլը արեան ծով դարձնելու, մեր բռնագրաւեալ հողերը վերադարձնելու մասին՝ «ուզեն-չուզեն ետ պիտի տան» ըսելով: Այս բոլորը Հայոց ցեղասպանութեան դառն իրողութենէն բխած բնական հոգեվիճակներ են, որոնց ազդեցութեան տակ մնացած է հայ ժողովուրդը մինչեւ օրս:

Եւ այդ պատճառով ալ Գեորգ Էմին իր «Մենք»ին մէջ կու տայ «կէս»ի գաղափարը: Ան կ'ըսէ «Մենք խո՛ւլ ենք կիսով... Մեր ականջներում Հայոց պատմութեան քաո՛ւն է խշշում»: Այդ քաոսի խշշոցը երբեք պէտք չէ դադրի, որովհետեւ մենք պէտք չէ դադրինք մեր պատմութիւնը յիշելէ, բայցեւ մենք պէտք չէ խլանանք եւ այլ երկիրներու,

միջազգային հանրության հետ յարաբերելը ցեղասպանուած ժողովուրդի հոգեցնցման իրավիճակը որպես առանցք ունենալով: Անհրաժեշտ է, որ Հայոց ցեղասպանութան ընկալումը յարաբերենք մեր ունեցած փաստին՝ Հայաստանի Հանրապետութան պետականութան շահերուն հետ:

«Մենք կոյր ենք կիսով»: Ճիշդ է, մեր աչքերը միշտ թաց եղած են արցունքով եւ աղօտ տեսած ենք միշտ, բայց կորուսեալ հայրենիքի շարունակական փնտռուածը պէտք չէ մեզ կուրացնէ՝ չտեսնելու մեր ներկան՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, որուն իմաստուն եւ օրինական քաղաքականութիւնը պէտք է ըլլայ, առաջին հերթին, ցեղասպանութիւններու կրկնութան բացառումը եւ հզօր պետականութիւն ունենալու հրամայականը: Պէտք չէ թոյլ տանք, որ այս պատճառով չտեսնենք կամ չտեսնելու տանք աշխարհաքաղաքական իրադարձութիւնները, ներկայի իրողութիւններն ու գործօնները, պատմական ընթացքներն ու կանխատեսուող հորիզոնները:

23 Ապրիլ 2024-ին, այս մտքերով կը մտնէի Ծիծեռնակաբերդի խորհրդալի մատուռէն ներս, «որ կը կանգնի արեւուն տակ ու լուսնին՝ իբրեւ անթաղ նահատակաց Յուշարձան» (Մուշեղ Իշխան): Արդէն չորս տարի է, Հայոց ցեղասպանութան տարելիցին կ'այցելեմ Ծիծեռնակաբերդ ու կ'ունենամ հետեւեալ խոկումը. չկայ ոեւէ գիտակից հայ, որ կրնայ մոռնալ ու չիշել եղեռնագարկ եղած իր նախնիները], չկայ ոեւէ հայ, որ չհասկնայ, թէ ինչ կը նշանակէ իր հողերէն քշուիլ ու հայրենագրկուիլ, չէ՞ որ անոր կրկնօրինակը տեղի ունեցաւ տակաւին վերջերս՝ Սեպտեմբեր 2023-ին: Չկայ ոեւէ հայ, որ չուզէ վերականգնել իր ամբողջական հայրենիքը: Բայց ինչպէ՞ս: Հազարամէկ հարց կը խճողեն միտքս. Թուրքիան ցեղասպանութիւն գործած ըլլալը ընդունելու եւ ներողութիւն խնդրելու քաջութիւնը ունենայ Նոյնիսկ, պիտի գիշի՞ միջազգայնօրէն իրը ճանչցուած՝ հայկական հողերէն, իսկ հայը պիտի կռուի՞ ուժով ձեռք բերելու համար զանոնք: Այս բոլորը գիտակցելով, ես ի՞նչ պէտք է խոստանամ մեր նահատակներուն: Մոռցողը չեմ, որ «յիշել» խոստանամ, բայց պահանջը... հատուցման պահանջը... Ինչպէ՞ս ընել, որպէսզի գործնական ըլլայ այդ պահանջը եւ չմնայ միայն ամբոխահաճութեան նեղ շրջանակին մէջ, ինչպէս որ դժբախտաբար տեսած եմ Սփիւռքի մէջ:

Հազար ներողութիւն եւ քաւ լիցի, ես երբեք չեմ նսեմացներ աշխատանքը այն բազմաթիւ անձնուրաց եւ ինքնագոհ տղոց, որոնք Ցեղասպանութեան ճանաչումը ապահովելու եւ միջազգային ընտանիքին ուշադրութիւնը անոր վրայ սեւեռելու համար չինսայեցին անգամ իրենց երիտասարդութիւնն ու կեանքը: Չեմ թերագնահատեր Ցեղասպանութեան իրողութիւնը եւ անոր ճանաչումը լոյսին բերելու համար հիմնուած գրասենեակներուն եւ յանձնախումբերուն աշխատանքը: Բայց ի՞նչ էր ճանաչումին յաջորդող քայլը, ի՞նչ պէտք էր ըլլար մեր յաջորդ ընելիքը: Վստահ որ այդ մէկը թրքական դրօշակները այրելով, Թուրքիոյ հանդէպ հայիոյանքներ տեղացնելով, թուրքը ծունկի

բերելու պոռոտախօս լողուցներով չեն իրականանար: Պահանջատիրությունը 109 տարի է ԱՅԴ ձեռով չիրականացավ. ուրեմն, բացի ցեղասպանին նկատմամբ ատելութեան զգացումը վառ պահելու ձգտումներեն, պահանջատիրական այդ գործելաոճը ապարդիւն էր:

Ես չեմ գիտեր աշխարհաքաղաքական զարգացումները ի՞նչ կը թելադրեն հետագային. Հայաստանի Հանրապետությունը կրնա՞յ որպէս պետութիւն հողային օրինական պահանջ ներկայացնել՝ ուղիղ առճակատում յայտարարելով տարածաշրջանին մէջ անդրժեւի կշիռ ունեցող Թուրքիոյ հետ, թե՞ դիւանագիտութիւնը իր այլ խօսքը կ'ունենայ: Բայց քաջ գիտեմ, թէ որպէս պետութիւն եւ ազգ մեր ԳԵՐԱԳՈՅՆ նպատակը պետք է ըլլայ ուժեղ ու բարեկեցիկ Հայաստանի Հանրապետութիւն ունենալը: Եւ այդ մէկը կը պահանջէ անկախութեան եւ ինքնիշխանութեան պահպանում, պատասխանատու միտք, կամք, խորիմացութիւն, իր պետութեան թիկունք կանգնող հայ ժողովուրդ, որ առաջին հերթին պիտի հաւատայ, թէ պայքարելու առաջին ռազմավարութիւնը **անհող ժողովուրդ** չըլլալն է:

23 Ապրիլ 2024-ին ես մեր նահատակներուն խոստացայ այս. այնպէս ապրիլ, որ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ ապրելով՝ իմ կարողութեանս սահմաններուն մէջ սատարեմ ուժեղ, բարեկեցիկ ու օրինապահ երկիր ունենալուն:

There are no comments yet.